

Olvassa el a teljes könyvet az alábbi témában: 10.1787/9789264235120-en

Egy csónakban evezünk: avagy miért előnyös a kisebb egyenlőtlenség mindenki számára

Összefoglalás magyarul

A jövedelmi egyenlőtlenségek a jó és a rossz időkben egyaránt nőttek

A legtöbb országban 30 éve most a legmélyebb a szakadék a gazdagok és a szegények között. Az OECD-országokban jelenleg a lakosság leggazdagabb 10%-a 9,6-szor annyi jövedelemre tesz szert, mint a legszegényebb 10%. Az 1980-as években ez az arány 7:1 volt, az 1990-es években 8:1-re emelkedett, majd a 2000-es években 9:1-re. Számos feltörekvő gazdaságban, különösen Latin-Amerikában csökkentek a jövedelmi egyenlőtlenségek, de a jövedelmi szakadék általában nagyobb, mint az OECD-országokban. A válság alatt elsősorban a foglalkoztatottság csökkenése miatt tovább nőttek a jövedelmi egyenlőtlenségek; az adókon és a transzfereken keresztül újraelosztás részben kiegyenlítette az egyenlőtlenségeket. A jövedelemeloszlás alján elhelyezkedő háztartások reáljövedelme azonban jelentős mértékben visszaesett a válság által legerősebben sújtott országokban.

Az egyenlőtlenséggel kapcsolatos közelmúltbéli eszmecserek zöme a legjobban keresőkre, különösen a „legfelső 1%-ra” koncentrált. Kevesebb szó esett azonban a keveset keresők és az alacsony jövedelmű háztartások jövedelmének relatív visszaeséséről – nem csak a legalsó 10%-ban, hanem az alsó 40%-ban. Ez a jelentés ezekre a háztartásokra fordít kiemelt figyelmet. Megvizsgálja a gazdasági pozíciójuk gyengülésében szerepet játszó tényezőket és azokat a politikai lehetőségeket, amelyek segíthetnek a növekvő egyenlőtlenségek kezelésében.

A nagyobb egyenlőtlenség visszahúzza a gazdasági növekedést és árt a lehetőségeknek

A társadalmi kohézióra gyakorolt negatív hatása mellett a növekvő egyenlőtlenség a hosszú távú gazdasági növekedésre is káros hatással van. A jövedelmi egyenlőtlenség 1985 és 2005 között bekövetkezett növekedése például becslések szerint átlagosan 4,7 százalékponttal csökkentette a kumulatív növekedést 1990 és 2010 között a hosszú távú adatsorokkal rendelkező OECD-országokban. A legfőbb mozgatórugó az alacsony jövedelmű háztartások – a jövedelemeloszlás alsó 40%-ában elhelyezkedők – és a lakosság többi része közötti szakadék szélesedése.

Az egyenlőtlenség és a növekedés közötti egyik fő transzmissziós mechanizmus a humán tőkébe történő beruházás. Bár mindig van szakadék a különböző társadalmi-gazdasági háttérrel rendelkezők oktatási eredményei között, ez a szakadék a magas jövedelmi különbségekkel rendelkező országokban szélesebb, mivel a hátrányos helyzetű háztartások számára nehézséget jelent a minőségi oktatáshoz való hozzáférés. Ez pedig hatalmas mennyiségű elpazarolt potenciált és alacsonyabb társadalmi mobilitást von maga után.

A nem szabványos foglalkoztatási formák növekedése munkahelyeket teremthet, de a nagyobb egyenlőtlenséghez is hozzájárul

Az ideiglenes és a részmunkaidős foglalkoztatás, valamint az önfoglalkoztatás ma már a teljes foglalkoztatottság mintegy egyharmadát adja az OECD-országokban. Az 1990-es évek közepe óta az összes munkahelyteremtés több mint fele nem szabványos foglalkoztatási formák keretében valósult meg. Számos nem szabványos foglalkoztatási formában dolgozó munkavállaló rosszabb helyzetben van a munkaminőség számos elemét illetően, többek között a jövedelem, a munkabiztonság vagy a képzéshez való hozzáférés tekintetében. Különösen az alacsonyan képzett, ideiglenes szerződéssel foglalkoztatott munkavállalókat sújtja jelentős mértékű bérhátrány, jövedelmi instabilitás és lassabb bérnövekedés.

A nem szabványos foglalkoztatási formákból származó bevételektől erősen függő háztartásoknál jóval magasabb a jövedelmi szegénységi ráta (átlagosan 22%), és az ilyen háztartások számának növekedése az OECD-országokban hozzájárult a nagyobb mértékű általános egyenlőtlenség kialakulásához.

A nem szabványos foglalkoztatási formák „ugródeszkát” jelenthetnek a stabilabb foglalkoztatáshoz, ám ez a munka típusától, valamint a munkavállalók és a munkaerő-piaci intézmények jellemzőitől függ. Számos országban a fiatal munkavállalóknak, különösen a pusztán ideiglenes munkaszerződéssel foglalkoztatottnak kisebb esélyük van egy stabilabb, karriert lehetővé tevő állásba való továbblépésre.

A nők nagyobb arányú munkaerő-piaci részvétele csökkenti az egyenlőtlenséget

A nők jelentős előrehaladást értek el a közöttük és a férfiak között fennálló szakadék csökkentésében a munkaerő-piaci részvétel, a bérek és a karrier tekintetében, ez pedig megfékezte az egyenlőtlenség növekedését. Azonban még mindig mintegy 16%-kal kisebb valószínűséggel végeznek fizetett munkát és mintegy 15%-kal keresnek kevesebbet, mint a férfiak. Ha a dolgozó nőkkel rendelkező háztartások aránya a 20–25 évvel ezelőtti szinten maradt volna, a jövedelmi egyenlőtlenség átlagban csaknem 1 Gini-ponttal többel nőtt volna. A teljes munkaidőben dolgozó nők arányának növekedése és a nők számára fizetett magasabb relatív bérek hatása további 1 ponttal csökkentette az egyenlőtlenséget.

A vagyon nagyfokú koncentrációja korlátozza a beruházási lehetőségeket

A vagyon a jövedelemnél sokkal erősebben koncentrált: átlagban nézve az összes vagyon fele a leggazdagabb háztartások 10%-ánál koncentrálódik, a másik felét szinte teljes egészében a következő 50% birtokolja, míg a legkevésbé vagyonos 40% alig több mint 3%-on osztozik. Ugyanakkor a magas szintű eladósodottság és/vagy a vagyon alacsony szintje kedvezőtlenül hat az alsó középosztály azon képességére, hogy humán tőkébe vagy más egyébbe ruházzon be. A nagyfokú vagyonkoncentráció gyengítheti a potenciális növekedést.

Politikai csomagok kidolgozása a nagyfokú egyenlőtlenség leküzdésére és a mindenki előtt nyitva álló lehetőségek megteremtésére

A politikai döntéshozóknak instrumentumok és eszközök széles skálája áll rendelkezésükre a növekvő egyenlőtlenségek leküzdésére és a mindenki előtt nyitva álló lehetőségek megteremtésére. Az ilyen politikai csomagok sikeréhez azonban elengedhetetlen az intézményekbe vetett szilárd bizalom és a hatékony társadalmi párbeszéd. A gazdagok és a szegények közötti egyre mélyülő szakadék csökkentéséhez és a mindenki előtt nyitva álló lehetőségek megteremtéséhez négy fő területen van szükség politikai csomagokra:

- A nők részvétele a gazdasági életben: a kormányoknak olyan politikákat kell alkalmazniuk, amelyek megszüntetik a férfiak és nők nem egyenlő kezelését a munkaerőpiacon, és amelyek eltávolítják az

akadályokat a nők foglalkoztatása és szakmai előmenetele útjából. Ide tartoznak az alacsony keresetű nők jövedelmi potenciáljának növelését és az üvegplafon kezelését célzó intézkedések.

- A foglalkoztatás előmozdítása és minőségi munkahelyek teremtése: a politikáknak a munkához való hozzáférést és a munkaerő-piaci integrációt kell előtérbe helyezniük. Kiemelt hangsúlyt kell fektetni a munkahelyek mennyiségének növelését és minőségének javítását célzó politikákra – olyan munkákra van szükség, amelyek karrier- és beruházási lehetőségeket kínálnak, és amelyek zsákutca helyett ugródeszkát jelentenek. A munkaerő-piaci szegmentáció kezelése fontos eleme a munkaminőség javításának és az egyenlőtlenségek leküzdésének.
- Készségek és oktatás: a korai évek, valamint az iskoláskorú gyermekeket nevelő családok igényeinek kiemelt kezelése kulcseleme az oktatásban fennálló társadalmi-gazdasági különbségek leküzdésének. Többet kell tenni annak érdekében, hogy a fiatalok elsajátíthassák a munkaerőpiacon való sikeres induláshoz szükséges készségeket. A gyorsan fejlődő gazdaságban további erőfeszítéseket kell tenni – a vállalkozások és a szakszervezetek szoros bevonásával – a készségeknek a munkában töltött évek során való folyamatos fejlesztésének előmozdítására.
- Adó- és transzferrendszerek a hatékony újraelosztáshoz: a megfelelően kialakított, adók és transzferek útján történő újraelosztás hathatós eszköze az egyenlőség növelésének és a növekedés fokozásának. Az elmúlt évtizedek során sok országban gyengült az újraelosztás hatékonysága annak következtében, hogy a munkaképes korúaknak járó juttatások nem tartottak lépést a reálbérrel, és csökkent az adók progresszivitása. A politikáknak biztosítaniuk kell, hogy a vagyonosabb személyek és a multinacionális cégek is kivegyék részüket az adóteherből. Az alacsony jövedelmű csoportok nagymértékű és tartósan fennálló veszteségei rámutatnak a jól megtervezett jövedelemtámogatási politikák és az anticiklikus szociális kiadások szükségességére.

© OECD

Ez az összefoglalás nem hivatalos OECD fordítás.

Ez az összefoglalás abban az esetben másolható, ha megemlítsre kerül az OECD szerzői joga és az eredeti kiadvány címe.

A többnyelvű összefoglalások az eredetileg angol ill. francia nyelvű OECD kiadványok kivonatos fordításai.

Az OECD on-line könyvesboltban díjmentesen állnak rendelkezésre: www.oecd.org/bookshop

További információ kérhető a Közügyi és Kommunikációs Igazgatóság Jogi és Fordítási Csoportjától: rights@oecd.org, fax: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)

2 rue André-Pascal, 75116

Paris, France

Látogasson el honlapunkra: www.oecd.org/rights

Olvassa el a teljes angol nyelvű verziót az OECD online könyvtárában, az OECD iLibrary-n!!

© OECD (2015), *In It Together: Why Less Inequality Benefits All*, OECD Publishing.

doi: 10.1787/9789264235120-en